

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, M.DCCXI

§. II. An error, & ignorantia sequentia ad peccatum originale, aut
personale, dicenda sint moraliter vincibilia, invincibilia?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84777](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84777)

moralis. Quia autem libertas, ut dicitur in *tr. de Act. humanis*, constituitur in ratione potentiae moralis, praeter alia ad eam, quatenus libertas est, necessaria, per cognitionem obligationis, hinc est, quod ignorantia, cujus vincenda nulla hic, & nunc cognoscitur obligatio, dicitur moraliter invincibilis; ignorantia autem, cujus vincenda advertitur hic, & nunc obligatio, dicitur moraliter vincibilis; vel, ut alij loquuntur, ignorantia, quam homo tenetur vincere, (ut autem tenetur, debet praecognoscere obligationem vincendi illam) dicitur vincibilis moraliter; ignorantia, quam homo non tenetur vincere, sive quia non cognoscit obligationem vincendi illam, sive quia cognoscit eam obligationem non dari, dicitur invincibilis moraliter. Certissimum autem juxta omnes est legem non obligare, nisi moraliter, seu per cognitionem existat in intellectu, nec satis esse, ut extra illum existat; quare, si lex obligans expellere ignorantiam non cognoscatur, etsi ea lex a parte rei daretur, adhuc ignorantia erit moraliter invincibilis, ut infra.

Interim audiat S. Thom. qui in 2. *Sent. dist. 39. qu. 3. art. 3. ad 6. ait: Quando conscientia dicitur alicui, quod bonum est facere aliquod opus consilij, si non facit, non peccat, quia non apprehenditur illud ut bonum debitum, & praeceptum subjacens: & de Veritate qu. 17. de Contic. art. 3. ad 11. ait: Conscientia non ligat, nisi ex virtute ejus, quod in conscientia habetur: ergo ex S. Th. cui omnes subficientur, numquam peccatur, nisi apprehendatur debitum non faciendi, & conscientia non ligat, nisi obligatio ipsi conscientiae nota sit: ergo si debitum expellendi ignorantiam, vel errorem non sit notum conscientiae, conscientia numquam peccabit peccato ignorantiae opposito virtuti studiositatis, adeoque ea ignorantia erit invincibilis, omnis enim moraliter vincibilis semper est peccatum omissionis contra virtutem studiositatis obligantem ad diligentiam adhibendam, ut sciantur ea, quorum sciendi cognosco obligationem. Hinc legitur apud plures T. T. quod ignorantia invincibilis vocari etiam soleat antecedens; vincibilis autem vocari solet consequens voluntatem.*

Lege P. Vasq. 1. 2. d. 117. P. Sanch. lib. 1. Sum. cap. 16. P. Suar. 1. 2. d. 4. P. Ovied. 1. 2. P. Ovic. tr. 6. contr. 6. Herinx tom. 2. d. 1. qu. 5. M. Merherinx. cor. 1. p. Basis art. 4. pag. 10. & alios, qui plures ignorantiae vincibilis moraliter, seu culpabilis, species edisserunt.

N.
32.

S. Th.

P. Vasq.
P. Sanch.
P. Suar.
P. Ovied.
P. Ovic.
Herinx.
M. Mer.N.
33.

Modò quadruplicem in sequentibus distinctionem quaestionem; unam de nomine, tres de re. Prima est, an ignorantia, & error sequentes, ut poena, ad originale, vel perso-

nale, dicendū sint ignorantia, & error vincibilis, an invincibilis? Celladici ignorantiam sequentem ad originale vocat invincibilem, sequentem ad personale vocat vincibilem. Hec autem quaestio est de voce. Secunda est, an ignorantia, & error excusent à peccato? Tertia, an error de praecepto, aut honestate objecti, vel actionis satis sit ad honeste, & meritorie operandum? Quarta est, an conscientia erronea esse possit moraliter recta, seu regula morum? Jansenismus non stat, qualiter ignorantia sequens vocanda, sed quae sequens excuset.

§. II.

An error, & ignorantia sequentia ad peccatum originale, aut personale, dicenda sint moraliter vincibilia, an invincibilia?

SUMMARIUM.

Omnis error, & ignorantia sequens, tam ad originale, si hic, & nunc vinci non debeat, aut possit, dicenda est invincibilis hic, & nunc, 34. Lis de voce à communi loquendi modo dirimitur, ibid.

Invincibilis ignorantia ex S. Thom. quid? n. 36. Doctores exponentes ignorantiam invincibilem utuntur tempore praesenti, n. 37. Tò potest vinci stat moraliter, seu debet vinci, n. 38.

Prima conclusio: Omnis ignorantia, aut error sequens, ut effectus praevius ad originale, aut personale, etsi dici possint vincibiles, & liberi in causa, nempe in peccato, cujus sunt effectus, si tamen deinde eorum expellendorum nulla hic, & nunc advertatur obligatio, vel si advertatur, non possint secundum praesentes, quas talis homo ignorans, & erras habet, vires expelli, dicenda sunt ignorantia, & error moraliter invincibilia.

Prima pars patet: quia ille effectus dicitur voluntarius, liber, & vincibilis in causa, cujus causa est libera: ergo cum nunc peccatum originale, quam personale sint libera in causa, ignorantia, & error sequentia ad illa, ut poena, & ut effectus peccati, dicenda erunt vincibilia, & libera in causa, originale in Adā, personale in persona.

Secunda pars probatur: quia sola auctoritas, & communis peritorum loquendi modus quaestionem de sensu vocum controversam dirimit, quapropter audiendi sunt T. T. S. Th. Th. 1. 2. qu. 76. art. 2. ait: Ignorantia eorum, qua quis scire non potest, invincibilis dicitur, quia studio superari non potest, & propter hoc talis ignorantia, cum non sit voluntaria, eo quod non est in nostra potestate eam repellere, non est peccatum. Ecco in his verbis declaratur, quid sit

N.
34.N.
35.N.
36.

S. Th.

ignorantia invincibilis, nempe, quæ superari non potest, & quam repellere non est in nostra potestate; ubi nota *to est* 3. quavis ergo olim fuerit in nostra potestate eam repellere, si tamen nunc non sit, dicitur nunc invincibilis: similiter nota *to in nostra potestate*, intellige *moraliter* juxta dicta §. *antecedenti* ex S. Thom. de Veritate qu. 17. de Conic. art. 3. quod conscientia non ligat, nisi per conscientiam notificetur obligatio: ergo ut sit in nostra potestate repellere ignorantiam, debet notificari conscientie obligatio eam repellendi. Rursus nota rationem, cur talis ignorantia invincibilis non sit peccatum, nempe, (ait S. Thom.) quia non est voluntaria. Sanctum Thomam sequuntur omnes Thomistæ, sive Theologi, sive Summistæ videndi apud P. Moyam tom. 2. qu. 5. n. 29. & omnes Scotistæ, & omnes alij, quorum plurimos infra dabo; modo hi sufficiant. Adrianus in 4. qu. 5. de Confessione dub. 6. & 7. (quem summè laudat P. Eliaz. 2. p. lib. 6. qu. 20. §. 3. ad finem, pag. 339.) ait: Ignorantia Juris Divini excusat solam quamdiu manet invincibilis, non manet autem invincibilis, quando adest, à quo posset discere veritatem, si vellet; & dub. 7. l. c. hæc habet: Ignorantia solam est homini invincibilis, quando facit (non dicit, fecit) quod in se est a quod Deum, & homines, ut mercatur veritatem edoceri, volens efficaciter amplecti, in quamcumque partem Dei præceptum declinaverit. P. Sanch. lib. 2. de Matr. d. 41. n. 46. ait: Ignorantia invincibilis est, quæ, sufficienti adhibita diligentia, vinci non potest: P. Suar. tom. 5. in 3. p. d. 40. sect. 5. n. 13. quæ non potest depelli: P. Oviedo 1. 2. tr. 6. contr. 6. p. 1. n. 7. quam nullo modo potest voluntas depellere; idem ait P. Ripal. tom. 3. de Ente d. 10. P. Koninck d. 13. de Censuris dub. 1. n. 93. Herinx tom. 2. d. 1. qu. 5. n. 29. ait: Invincibilis est, quæ, adhibita morali diligentia, non potest depelli: Duardus in caput, Omnis utriusque sexus, §. 1. d. 3. sect. 3. ait: Conscientia erronea vincibilis est, quæ sic imprudenter judicat, ut, si debita diligentia adhiberetur, non erraret; invincibilis autem, & inculpabilis est, quæ ita errat, ut prudenter judicet non errare: M. Joan. Mart. de Prado in quæst. præcipuis Theologiæ Moralis cap. 2. de Peccatis qu. 12. §. 2. n. 5. ait: Ignorantia invincibilis est, quæ studio superari non potest; & subdit, quod S. Thomam sequantur omnes Thomistæ, & ex exteris Duran. Marfil. Gabriel, & in hac definitione ferè omnes conveniunt. M. Tap. nire. M. Tapia tom. 1. lib. 3. qu. 9. art. 1. n. 2. ait: Invincibilis est, quæ vel simpliciter, vel

Tom. I.

saltem moraliter vinci, & superari non potest; vincibilis, quæ vinci, & superari moraliter potest; immo n. 3. advertit cum S. Thom. 1. S. Th. 2. qu. 76. quod ego jam adverti, quod omnis ignorantia, quæ facile vinci potest, si non teneor eam vincere, dicitur in esse moris invincibilis; quapropter ea tantum dicitur in esse moris vincibilis, quam teneor vincere. P. Eliaz. 2. p. lib. 5. qu. 3. §. 1. pag. 111. ait: Ignorantiam vincibilem esse privationem scientiæ debita haberi; si autem queratur, cur dicat privationem scientiæ, non autem cujusque cognitionis, est, (ait) quia in non advertente, & in non considerante, in eo etiam, qui obliviscitur, datur privatio debite cognitionis, non tamen ignorantia: porro traditam ignorantiam definitionem esse ignorantiam vincibilis, patet ex §. Hinc, ubi ait pag. 12. Data ergo ignorantia definitio est ignorantia vincibilis. S. Antonin. citatus à P. Thyrsio diss. 1.1. n. 15. & Adrianus dicunt: Ignorantia legis, de cujus existentia disputatur inter DD. non est ignorantia ejus, quod quis scire tenetur; id est, non est ignorantia vincibilis, sed invincibilis: idem sentiunt P. Salas, P. Vafqu. P. Teril. P. Moya, & alij, quos legi, uno excepto P. Castro Palao, qui p. tom. 1. tr. 2. d. 1. pun. 15. num. 2. utitur præterito dicens: Invincibilis dicitur, quia nullo modo illam superare potuisti; revera tamen non dissentit ab alijs, nam num. 5. vult ad ignorantiam vincibilem non satis esse, ut ex statu, & officio obligatus quis sit, nisi aliqua cogitatio adsit de tali obligatione.

Quapropter attendendum est *to non potest*, quo plerique utuntur, & intelligendum est, non potest moraliter, ut dixi notando 6. §. *antecedenti*; id est, non debet: similiter advertendum est *to non potest*, quod est tempus præsens, & significat, quod, licet ea ignorantia olim vinci potuerit, si tamen nunc vinci non potest, nunc est invincibilis: sed ignorantia, cujus expellenda nulla nunc cognoscitur obligatio, aut si cognoscitur, attamen secundum præsentem, quas habet vires, vinci non potest, est ignorantia, quæ nunc vinci non potest: ergo ignorantia, & error sequentia ad originale, & personale, quæ nunc vinci non potest, dicenda est invincibilis.

Confirmo 1. Ignorantia, quæ nunc vinci potest, & olim vinci non potuit, nunc est vincibilis, olim fuit invincibilis: ergo, vice versa, ignorantia, quæ olim vinci potuit, nunc autem non potest, fuit olim vincibilis, nunc est invincibilis. Quapropter, si quoad loquendi modum comparetur Celladei

M ij

cum

cum Janfenio, melius locutus fuit Janfenius vocans ignorantiam, quæ fequitur ad originale, & quæ nunc invincibiliter laboramus, *invincibilem*; Celladei autem ignorantiam, quæ fequitur ad personale prateritum, quæ nunc invincibiliter laboramus, vocat *vincibilem*, cum abfolutè dicenda fit invincibilis, fi nunc vinci non poffit. Ratio eft; quia quòd una fequatur ad originale, alia ad personale, non mutat ftatum ignorantia, aliàs dicam eundem mutari, mutato uno personali in aliud; quod enim mutat ftatum ignorantia eft potentia, aut impotentia moralis eam vincendi: quare omnis ignorantia, cujus expellendæ nulla datur obligatio, vel fi datur, non cognofcitur, vel fi cognofcitur, attamen nunc accipi non poteft, (eo autem ipfo, quòd non cognofcitur, vel fi cognofcitur, deponi non poteft, non datur obligatio eam vincendi, cum non detur obligatio ad impoffibile, & ad ignotum) omnis, inquam, talis ignorantia, cujus expellendæ nulla datur moraliter, feu nulla hic, & nunc advertitur obligatio, eft ignorantia invincibilis; omnis autem, cujus expellendæ cognofcitur obligatio, & expelli poteft, & non expellitur, dicenda eft vincibilis.

N. Confirmit 2. querendo à Celladei, an
40. aliqua ignorantia fequens ad personale fit
Cellad. vincibilis, an omnis fequens ad personale fit invincibilis? Si dicat aliquam eife invincibilem, habeo intentum: fi autem dicat omnem fequentem ad personale eife vincibilem: ergo dicit contradictionem, nam lib. 1. qu. 13. ad finem pag. 51. ait, doctrinam ex aliqua ordinaria ignorantia putam probabilior, aut veram, eife tutam, fi autem eft tuta, utique quia eft ex ignorantia invincibili: & lib. 2. qu. 18. ad finem ait, Indoctos inventa auctoritate ei fidere poffe, nec ulterius procedere debere; poteft autem aliquis idiota poffe personale fidere auctoritati, eique apparere ex errore, & ignorantia invincibili fufficiens ad non peccandum: ergo non omnis ignorantia fequens ad personale eft vincibilis, nec omnis eft invincibilis; immò 2. p. lib. 5. qu. 3. §. 1. pag. 12. abfolutè afferit: Poteft eadem ignorantia eife antecedens, & confequens quoad diverfos actus voluntatis, & ignorantia inducta per unum actum eife caufa alterius: ergo falium, quòd omnis fequens ad personale fit vincibilis; fed aliqua eft vincibilis, aliqua invincibilis.

§. III.

Quæ ignorantia, & error excufant à peccato?

SUMMARIUM.

Omnis ignorantia, & error, juris, aut facti, fi nunc non advertatur obligatio, excufat à peccato actum fequentem. DD. n. 41.

Ignorantia juris, & facti quid? n. 42.

Hæretici ubique fonant S. Auguftinum, n. 43.

Acute D. Auguft. exponit, quomodo pena, & effectus peccati funt improprie peccatum, ibid.

Nesciens non peccat, ex S. Aug. ibid.

De eſſentia peccati juxta S. Thom. eſt libertas à coactione, & neceſſitate, n. 45.

Ignorantia nunc vincibilis fieri poteſt invincibilis, n. 46.

Ingentia abſurda ex oppoſita ſententiâ, n. 48. ad 68.

Dei mandata erunt obſervatu impoſſibilia, nec erit in noſtra manu vias malas facere bonas, n. 49.

Alie ab Urb. VIII. Innoc. X. Alex. VII. & VIII. damnata, n. 50.

Libertas peccati ſupponit cognitionem peccati, 51. Deus nequit jubere impoſſibile, n. 53.

Ex æquivalentibus, fi una affirmatur, & alia; fi negatur, & alia, n. 54.

Janſenius, vel negare debet quod docet, vel affirmare quod Calvinus, ibid.

Oſtendo contra Celladei, quòd Decreta Pontificum erunt de voce, n. 55.

Oſtendo, quòd ſola veritas non fit regula, num. 56. 57.

Aſſerit, diſſicillimum eſſe probabile de ſufficienti diligentia formare judicium, & quòd taxari non poſſit menſura de quantitate diligentie, n. 59.

Caramuel eleganter exponit, quid ab idiota preſtandum, n. 60.

Quod plus requiratur ad honeſtè, quàm ad ſine peccato operandum, non probat, quòd error invincibilis non honeſtet actionem, n. 61. ad 69.

M. Soto ſenior aſſeruit licere minus probabilem; Celladei ſenior negavit, n. 68.

Celladei contradictoria, n. 69.

Secunda conclusio: Omnis ignorantia, N. vel error, five juris, quodecumque illud 41. fit, five facti, antecedens, aut confequens ad peccatū, tam originale, quàm personale, cujus expellendæ nulla hic, & nunc advertatur obligatio, excufat ſemper à peccato actionem, aut omiſſionem ad illam fequentem, ſecundum id quod ignoratur. Eſt cōtra Lutherum, Calvinum, Baium, Janſenium, & aliquos modernos Lovanienſes adherentes Janſenio, quos impugnât P. Thyſius rom. 4. S. Aug. d. 6. ſed eſt S. Aug. S. Th. 1. 2. qu. 19. art. 6. S. Th. Mercor.